

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

כוחה המרפא של האמפתיה: יישומי פסיכולוגיית העצמי בפרקטיקה של העבודה הסוציאלית - 3282

תאריך עדכון אחרון 25-08-2018

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: עבודה סוציאלית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): דר' מירב הררי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: harari.meirav@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס: ד"ר מירב הררי

תאור כללי של הקורס:

: נקודת המוצא של קורס זה היא ההלימה הרבה הקיימת בין ערכי מקצוע העבודה הסוציאלית וגישת הליבה שלו - האדם בסביבתו - לבין פסיכולוגיית העצמי. הקורס יעסוק באופן בו מקצוע העבודה הסוציאלית עשוי לעשות שימוש המשגתי ופרקטי בכל רמות ההתערבות (יחידים, משפחות וקהילות) בגישת פסיכולוגיית העצמי. פסיכולוגיית העצמי, שנוצרה על ידי היינץ קוהוט, הינה תיאוריה קוהרנטית ומקיפה של האדם, מהלך התפתחותו התקין, צרכיו הנפשיים הבסיסיים, מקורות הסבל שלו והדרך לטפל בהם. התיאוריה מדגישה את הפוטנציאל הגלום ברוח האדם המאפשר התפתחות לכל אורך חיים. בעזרת היכרות עם המושגים המרכזיים של התיאוריה נסביר וננתח את הקשר בין הסביבה החברתית תרבותית בה חי האדם לחווייתו הסובייקטיבית בהקשרים השונים של המפגש עם השדה: מצבי דחק ומשבר של היחיד, המשפחה והקהילה, חולי פיזי ונפשי, עוני, אלימות, דיכוי והדרה. דרך הצגה של דוגמאות מהספרות, מהקליניקה ומתוך הפרקטיקה של התלמידים נלמד על הרלוונטיות של גישת פסיכולוגיית העצמי לעבודתו המקצועית בהיותה מדגישה את אחריותו של האדם על זולתו, בראייתה את המצוקה האישית של האדם כבלתי נפרדת מן התנאים הסביבתיים שיצרו אותה ואת ההבנה של מרכזיותו של המבט האמפתי כמכונן ומשיב את עצמיותו של האדם.

מטרות הקורס:

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה הסטודנטים יכירו את המושגים המרכזיים של פסיכולוגיית העצמי ואת העמדה הטיפולית הנובעת ממנה ויהיו מסוגלים לתאר ולנתח את הפרקטיקה שלהם לאור המושגים

דרישות נוכחות (%) :
100

שיטת ההוראה בקורס: קריאה ולימוד של חומר תיאורטי, דיונים, ניתוח של דוגמאות קליניות ושל הפרקטיקה של הסטודנטיות.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:
מבוא - פסיכולוגיית העצמי ועבודה סוציאלית

מפריד לקוהוט - יצירתה של פסיכולוגיית העצמי

העצמי וצרכיו הבסיסיים - נראות, האדרה ותאומות.

המטפל כזולת עצמי-עמדה טיפולית קרובת חוויה.

כוחה המרפא של האמפתיה

תוקפנות בראי פסיכולוגיית העצמי

היבטים טיפוליים של פסיכולוגיית העצמי

ישומים טיפוליים לפרקטיקה של העבודה הסוציאלית:

גישת פסיכולוגיית העצמי לטיפול בילדים והורים

טיפול זוגי ומשפחתי בגישת פסיכולוגיית העצמי

טיפול בחולי פיזי ונפשי על פי פסיכולוגיית העצמי

עמדת המטפל בפסיכולוגית העצמי

חומר חובה לקריאה:

מבוא - פסיכולוגיית העצמי ועבודה סוציאלית

Chenot, D. K. (1998). *Mutual Values: Self Psychology, Intersubjectivity, and Social Work*. *Clinical Social Work Journal*, 5, (3), 171-186.

Riker, J.H. (2015). *What do humans need to be human? Self psychology and the problem of social justice*. *International Journal of Psychoanalytic Self Psychology*, 10, 192-204.

מפריד לקוהוט - יצירתה של פסיכולוגיית העצמי.

מיטשל, ס. א. ובלאק, מ. ג. (2006). פריד ומעבר לו. תולדות החשיבה הפסיכואנליטית המודרנית. תולעת ספרים בע"מ. פרק 6: פסיכולוגיות של זהות ושל עצמי, היינץ קוהוט, 218-243.

קולקה ר. (2005). בין טרגיות לחמלה. בתוך: קוהוט, ה. כיצד מרפאת האנליזה? עם עובד, תל - אביב. 13-52.

קוהוט, ה. (2007). פסיכולוגיית - העצמי וחקר רוח האדם. הרהורים בגישה פסיכואנליטית חדשה. תולעת ספרים בע"מ. פרק 4, 'צורות והתמרות של נרקיסזם', עמ' 123-149.

העצמי וצרכיו הבסיסיים - נראות, האדרה ותאומות.

טמיר, י. (2003). היחס האדרתי בתהליך הטיפול כחוויה רגשית מרפאה. שיחות, י"ז (2), 123-130.

טמיר, י. (2010). הזיקה בין נוכחות- מראה לבין חווית הבושה. היבטים תיאורטיים וטיפוליים. שיחות, כ"ד (3), 240-249.

קוהוט, ה. (2014). השבתו של העצמי. תולעת ספרים בע"מ. תל אביב. פרק 2, האם הפסיכואנליזה זקוקה לפסיכולוגיה של העצמי? עמ' 73-122.

רב הון, ר. (2008). השתתפות המטפל במרחב הצורך. שיחות, כ"ב (2), 126-134.

המטפל כזולת עצמי-עמדה טיפולית קרובת חוויה.

קוגן, ק. (2011). היות זולתעצמי- סיפור בראשית. שיחות, כ"ה (3), 276-282.

קוגן, ק. (2010). מעשה הפירוש בראי פסיכולוגיית העצמי. שיחות, כ"ד (3), 250-255.

קוהוט, ה. (2005). כיצד מרפאת האנליזה? עם עובד, תל - אביב. פרק 10 : העברת זולתעצמי ופירוש, 251-269.

Ornstein, A. (1990). Selfobject transferences and the process of working through. *Progress in Self Psychology*, 6, 41-58.

כוחה המרפא של האמפתיה.

איוניר ש. (2002). האמפתיה כשביל ל "מקומו" של הזולת. בתוך פרקי אמהות - נשים ישראליות מגיבות לפרקי אבות בעריכת יעל משאלי. הוצאת ידיעות אחרונות. תל - אביב.

ברוך, ח. (2016). אמפתיה: מבט מהפסיכואנליזה ומהפילוסופיה ההרמנויטית. איך אנחנו מבינים אנשים אחרים, וכיצד ניתן להרחיב הבנה זו. שיחות, ל' (3), 210-217.

קוהוט, ה. (2005). כיצד מרפאת האנליזה? עם עובד, תל - אביב. פרק 9: תפקידה של האמפתיה בריפוי הפסיכואנליטי, 232-250.

קיטרון, ד. (2009). פסיכותרפיה ושליחותה האתית- סובייקטיביות, אמפתיה ואמונה. שיחות, כ"ג (3), 248-254.

Geist, R. (2007). Who are you? Who am I? And Where are we going: Sustained Empathic immersion in the opening phase of psychoanalytic treatment.

International Journal of Psychoanalytic Self Psychology, 2, 1-26.

Gerdes, K. E. & Segal, E., (2011). Importance of empathy for social work practice: integrating new science. *Social Work*, 56, (2), 141-147.

תוקפנות בראי פסיכולוגיית העצמי

מן, ג. (2011). התבוננות הקשרית (קונטקסטואלית) על הטיפול בתוקפנות. שיחות, כ"ו, (1), 32-38.

קוהוט, ה. (2007). פסיכולוגיית - העצמי וחקר רוח האדם. הרהורים בגישה פסיכואנליטית חדשה. תולעת ספרים בע"מ. פרק 5: הרהורים על נרקסיזם וזעם נרקסיסטי, עמ' 150-183.

Lachman, F.M. (2000): *Transforming Aggression: Psychotherapy with the Difficult To Treat patient*. Northvale, N.J. Jason Anderson. Ch. 1. 'Self psychology strikes back', 1-24.

היבטים טיפוליים של פסיכולוגיית העצמי

ניבורן, מ. (2007). 'להטיל עוגן בתוך אדם'. טיפול מאחד בין CBT לפסיכולוגיית העצמי. שיחות, ל"א, (3), 205-210.

פרי, ע. (2012). אנה או לא- בין אנה או, לאנה גם וגם- על הגוף והנפש מנקודת מבטה של פסיכולוגיית העצמי. שיחות, כ"ו, (3), 258-267.

קיטרון, ד. (2004). כפיית החזרה ופסיכולוגיית העצמי- בין המנעות מכשילה להזדמנות חדשה. שיחות, י"ט, (1), 52-58.

קיטרון, ד. (2016). על הלגיטימיות של טיפול 'לאין קץ'. שיחות, ל"ב, (2), 162-167.

Elson, M. (2001). Silence, its use and abuse: A view from self psychology. *Clinical Social Work Journal*, 29(4), 351-360.

Warner, W. (2013). Creativity and the self: A Self psychological approach to art and healing. *Clinical Social Work Journal*, 41, 68-76.

ישומים טיפוליים לפרקטיקה של העבודה הסוציאלית:

גישת פסיכולוגיית העצמי לטיפול בילדים והורים

קולקה, ר. (2002). נפש או רוח בפסיכואנליזה. התהוות העצמי דרך משחק. בתוך: פרוני, א.

(עורכת). המשחק. מבט מהפסיכואנליזה וממקום אחר. ע', 104-120. ידיעות אחרונות, ספרי חמד, תל אביב.

שלגי, ב. ובקר, מ. (2002). גישה פסיכואנליטית לשילוב התערבות משפחתית וטיפול אינדיווידואלי במתבגרים. שיחות, ט'ז (3), 276-282.

Eldridge, A. & Finnican, M. (1985). Applications of self psychology to the problem of child abuse. *Clinical Social Work Journal*, 13, (1), 50-61.

Ornstein, A. (1981). Self- Pathology in childhood: Developmental and clinical considerations. *Child and adolescent Psychiatric Clinics of North America*, 4(3).

Ornstein, A & Ornstein, P. (1985). Parenting as a function of the adult self: A Developmental perspective. In: Anthony, J. & Piiock, G. (Eds.) *Parental influences in health and disease*. Boston: Little Brown and co

Ornstein, A. (2015) *Why Kohut's Ideas Will Endure: The Contributions of Self Psychology to the Treatment of Children and to the Practice of Psychotherapy*, *International Journal of Psychoanalytic Self Psychology*, 10:2, 128-141

טיפול זוגי ומשפחתי בגישת פסיכולוגיית העצמי
ויינברג, ח. (1997). על שתי גישות פסיכו דינמיות לאהבה, זוגיות וטיפול זוגי. שיחות, י'א (2), 93-99.

Jacobs, E.H. (1991). Self psychology and family therapy. *American Journal of Psychotherapy*. 45 (4), 483- 498.

Leone, C. (2001). Toward a more optimal selfobject milieu: Family psychotherapy from the perspective of self psychology. *Clinical Social Work Journal*, 29(3), 269-289.

Leone, C. (2008). Couple therapy from the perspective of self psychology and intersubjectivity theory. *Psychoanalytic Psychology*, 25, 79-98.

טיפול בחולי פיזי ונפשי על פי פסיכולוגיית העצמי

פרי, ע. (2015). 'דבש אריות'- עז או מתוק? על פיצול אנכי, הזדהות ראשונית, הזדהות עם התוקפן, ופרוורסיה. שיחות, כ'ט (3), 296-306.

Chernus, L. (2005). Psychotherapy with alcoholic patients: A self psychological approach. *Smith College Studies in Social Work*, 75(3), 63-92.

Dublin, P. (1992). Severe borderlines and self psychology. *Clinical Social Work*

Journal, 20 (3), 285-294.

Farrel, D. (2012). Understanding the psychodynamics of cronic homelessness from a self psychological perspective. Clinical Social Work Journal, 40, 337-347.

Garrett, C. & Weisman, M. G. (2001). A self psychological perspective on chronic illness. Clinical Social Work Journal, 29(2), 119-132.

Pollack, W.S. (1989). Schizophrenia and the self: Contributions of Psychoanalytic Self- Psychology. Schizophrenia Bulletin, 15(2), 311-322.

Trop, J.L. (1984). Self psychology and the psychotherapy of psychotic patients: A Case study. Clinical Social Work Journal, 12(4), 292- 302.

Kohut, H. (1996). The Chicago Institute Lectures. London: The Analytic Press. Lecture 1: Perversions, 1-11.

חוויית המטפל בגישת פסיכולוגיית העצמי.

רוגב, ל. (2016). האם סקרנותו של המטפל אמפאיתית? על חקירתו ומהייתו של הזולת העצמי. מארג, ז' (7), 241- 258.

Bacal, H. A. & Thomson, P.G. (1996). The psychoanalyst's selfobject needs and the effect of their frustration on the treatment: A new view of the counter transference. Progress in Self Psychology, 12, 17-35.

חומר לקריאה נוספת:

Kohut, H. (1996). The Chicago In אוסטרויל (1995). ז. פתוחים פתרונות.

בילד ובסביבתו. ירושלים, שוקן.

אופנהיימר, א. (2000). היינץ קוהוט. תל אביב, תולעת ספרים.

בכר א. (2001). הפחד לתפוס מקום. אנורקסיה ובולמיה: טיפול לפי גישת הפסיכולוגיה של העצמי. ירושלים, מאגנס.

גבריאלי רחבי, קלע, ר, וגולדברג, ק. (עורכות). (2017). כתבים. פסיכולוגית העצמי, התרומה הישראלית. כרמל, ירושלים.

חזן, י. (2014). להרף עין ולתמיד. לראות אדם בחדר הטיפול ומחוצה לו. מודן הוצאה אור בע"מ.

קוהוט, ה. (2005). כיצד מרפאת האנליזה? עם עובד, תל - אביב.

קוהוט, ה. (2007). פסיכולוגיית - העצמי וחקר רוח האדם. הרהורים בגישה פסיכואנליטית חדשה. תולעת ספרים בע"מ. תל אביב.

קוהוט, ה. (2014). השבתו של העצמי. תולעת ספרים בע"מ. תל אביב.

Goldstein, E. G. (2001). *Object relations theory and self psychology in social work practice*. New- York: The free Press.
stitute Lectures. London: The Analytic Press.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 0 %
הגשת עבודה 100 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: